

THỰC TRẠNG VÀ NHU CẦU ĐÀO TẠO ĐIỀU DƯỠNG TRUNG HỌC TUYẾN CƠ SỞ CỦA NGÀNH Y TẾ TỈNH ĐIỆN BIÊN NĂM 2009

TRẦN QUỐC KHAM, ĐINH DANH TUÂN, PHAN QUỐC HỘI

ĐẶT VẤN ĐỀ

Điều dưỡng đóng vai trò quan trọng và có ảnh hưởng to lớn trong việc bảo vệ, chăm sóc, nâng cao sức khỏe, phục hồi chức năng trong hệ thống y tế. Việc xác định thực trạng và nhu cầu đào tạo nguồn nhân

lực điều dưỡng cho địa phương là việc làm cần thiết nhất là cho một tỉnh miền núi như Điện Biên.

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Địa bàn nghiên cứu là tỉnh Điện Biên thuộc vùng miền núi Tây Bắc. Đối tượng nghiên cứu là điều

đường trung học (ĐDTH) và những người làm nhiệm vụ ĐDTH tại tuyến cơ sở. Áp dụng phương pháp nghiên cứu mô tả cắt ngang, điều tra thực trạng nguồn nhân lực ĐDTH trong toàn tỉnh. Xác định nhu cầu đào tạo ĐDTH với cỡ mẫu được tính là 75, thực tế điều tra là 126 trên tổng số 170 ĐDTH tuyến huyện và xã của tỉnh Điện Biên. Họ được tập trung theo địa bàn huyện để hướng dẫn, hiểu được nội dung câu hỏi trước khi tự điền các thông tin theo yêu cầu vào phiếu được chuẩn bị sẵn. Số liệu được xử lý theo phương pháp thống kê.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Bảng 1: Thực trạng và nhu cầu cán bộ y tế, bác sỹ và ĐDTH của y tế tuyến xã tỉnh Điện Biên.

CBYT	Số CBYT hiện có	Nhu cầu (người)	Tỷ lệ đạt so với nhu cầu (%)
Tổng số cán bộ y tế xã	574	590	97,3
Bác sỹ	8	112	7,1
Điều dưỡng trung cấp	38	224	17,0

Tổng số cán bộ y tế tuyến xã của toàn tỉnh Điện Biên đạt 97,3% và tỷ lệ điều dưỡng trung cấp đạt 17% so với nhu cầu.

Tỷ lệ điều dưỡng có trình độ trung cấp ở tuyến xã trong tỉnh chiếm 6,6% trong tổng số cán bộ y tế và chiếm 9% trong tổng số cán bộ có trình độ trung cấp.

Bảng 2: Điều dưỡng trung cấp tuyến y tế cơ sở theo dân tộc, giới tính

Dân tộc	Nam		Nữ		Tổng		P
	n	%	n	%	n	%	
Kinh	12	26,1	34	73,9	46	36,5	<0,01
Thái	34	61,8	21	38,2	55	43,7	
DT khác	20	80,0	5	20,0	25	19,8	
Tổng cộng	66	52,4	60	47,6	126	100,0	
So sánh	p<0,01 và p<0,05						

Kết quả bảng 2 cho thấy: trong các dân tộc, tỷ lệ điều dưỡng trung cấp là nam và nữ có sự khác biệt đáng kể. Với dân tộc kinh, đa số cán bộ điều dưỡng là nữ giới (73,9% so với 26,1%; p<0,0001); còn các dân tộc khác thì ngược lại, đa số là nam giới (61,8% và 80% so với 38,2% và 20%; p<0,05 và p<0,0001).

Bảng 3: Độ tuổi của điều dưỡng theo giới tính

Độ tuổi	Nam		Nữ		Tổng		P
	n	%	n	%	n	%	
20 - 24	21	16,7	27	21,4	48	38,1	<0,01
25 - 29	33	26,1*	16	12,7*	49	38,9	
30 - 34	3	2,4	3	2,4	6	4,8	
35 - 39	2	1,6	2	1,6	4	3,2	
40 - 44	3	2,4	9	7,1	12	9,5	
45 - 49	4	3,1	3	2,4	7	5,6	
Tổng	66	52,4	60	47,6	126	100,0	

Số liệu bảng 3 cho thấy: phần lớn điều dưỡng có độ tuổi từ 20 đến 24 và từ 25 đến 29 tuổi (77%). Trong độ tuổi từ 20-24 tỷ lệ nữ và nam không có sự khác biệt; ngược lại, trong độ tuổi 25-29 thì tỷ lệ nam cao hơn so với nữ (26,1% so với 12,7% với p<0,01).

Bảng 4: Thâm niên công tác và thâm niên làm điều dưỡng theo giới

Thông tin	Nam	Nữ	Tổng	p
-----------	-----	----	------	---

	n	%	n	%	n	%	
Dưới 1 năm	24	53,3	21	46,7	45	35,7*	<0,01
Từ 1-5 năm	36	60,0	24	40,0	60	47,6*	
Trên 5 năm	6	28,6**	15	71,4**	21	16,7*	

Số liệu bảng 4 cho thấy: tỷ lệ cán bộ có thâm niên công tác từ 1-5 năm là cao nhất (48,4%; 47,6%); số có thâm niên dưới 1 năm chiếm sấp xỉ 1/3 (23,5% và 35,7%); số có thâm niên trên 5 năm chỉ chiếm tỷ lệ thấp (19% và 16,7%). Sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với p<0,01. Điều dưỡng công tác dưới 5 năm là nam có tỷ lệ cao hơn nữ; điều dưỡng có thâm niên trên 5 năm thì ngược lại, nữ cao hơn nam, nhưng không có ý nghĩa thống kê với p >0,05.

Bảng 5: Tỷ lệ điều dưỡng được đào tạo lại trong 2 năm gần đây theo từng chủ đề của hoạt động điều dưỡng

Chủ đề	Số người	Tỷ lệ %
Điều dưỡng chung	19	52,8
Điều dưỡng Nội khoa	1	2,8
Điều dưỡng Ngoại khoa	3	8,3
Điều dưỡng Nhi khoa	2	5,6
Điều dưỡng Phục hồi chức năng	1	2,8
Điều dưỡng gây mê	2	5,6
Điều dưỡng cấp cứu	2	5,6
Quản lý điều dưỡng	1	2,8
Đào tạo khác	5	13,9
Tổng số	36/126	28,6

Theo bảng 5 cho thấy: Trong 2 năm, chỉ có 28,6% điều dưỡng được đào tạo liên tục. Trong đó, tỷ lệ được đào tạo chủ đề điều dưỡng chung chiếm 52,8%, còn các chủ đề đào tạo khác chiếm tỷ lệ thấp.

Bảng 6: Những chủ đề cán bộ điều dưỡng có nhu cầu đào tạo liên tục

Chủ đề	n	%
Điều dưỡng chung	65	62,5
Điều dưỡng Ngoại khoa	35	33,7
Điều dưỡng Cấp cứu	27	26,0
Điều dưỡng Nhi khoa	19	18,3
Điều dưỡng Nội khoa	17	16,3
Điều dưỡng gây mê	12	11,5
Điều dưỡng Sức khỏe cộng đồng	12	11,5
Điều dưỡng Phục hồi chức năng	8	7,7
Điều dưỡng nha khoa	7	6,7
Điều dưỡng gia đình	6	5,8
Quản lý điều dưỡng	6	5,8
Điều dưỡng sức khỏe nghề nghiệp	4	3,8
Điều dưỡng học đường	2	1,9
Điều dưỡng Lão khoa	1	1,0
Điều dưỡng Du lịch	1	1,0
Đào tạo khác	1	1,0
Tổng số ĐD có nhu cầu đào tạo	104	82,5

Kết quả bảng 6 cho thấy: có 82,5% số cán bộ điều dưỡng có nhu cầu được đào tạo liên tục. Những chủ đề mà nhiều cán bộ điều dưỡng có nhu cầu đào tạo liên tục là: điều dưỡng chung (62,5%), điều dưỡng ngoại khoa (33,7%), điều dưỡng cấp cứu (26%). Các chủ đề về nhi khoa, nội khoa, gây mê và sức khỏe cộng đồng thì nhu cầu đào tạo từ 10% đến 20%. Số

người có nhu cầu đào tạo liên tục về các chủ đề khác chiếm tỷ lệ không đáng kể.

Trong tổng số điều dưỡng trung cấp có 75,4% có nhu cầu được học đại học điều dưỡng; 17,5% muốn được học cao đẳng điều dưỡng. Tổng số điều dưỡng có nhu cầu đào tạo cao đẳng và đại học là 117 người chiếm 92,9%. Điều dưỡng không có nhu cầu đào tạo nâng cao trình độ là 7,1%, trong đó chủ yếu ở huyện Điện Biên 2,4% và thành phố Điện Biên Phủ có 1,6%.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Từ những kết quả nghiên cứu trên, chúng tôi có một số kết luận sau:

- Nhân lực điều dưỡng trung cấp tuyến y tế cơ sở tỉnh Điện Biên nam nhiều hơn nữ (nam 55,38%, nữ 47,56%); người dân tộc thiểu số chiếm 63,49%. Phần lớn điều dưỡng trẻ, độ tuổi chủ yếu dưới 30 tuổi (76,98%); mới tốt nghiệp điều dưỡng, có thâm niên điều dưỡng dưới 1 năm chiếm 32,54%, từ 1 đến 5 năm là 48,41%.

- Nhân lực điều dưỡng hiện tại chủ yếu có trình độ trung cấp (98,84%). Nhu cầu đào tạo nâng cao trình độ đại học, cao đẳng của điều dưỡng trung cấp là 92,86%.

- Chỉ có 28,6% điều dưỡng tuyến y tế cơ sở trong 2 năm gần đây được đào tạo bồi dưỡng cập nhật kiến thức về chuyên môn nghiệp vụ.

Chúng tôi xin nêu ra một số khuyến nghị sau:

Ngành Y tế Điện Biên cần có kế hoạch đào tạo và bổ sung đủ số lượng điều dưỡng cho các trạm y tế xã và trung tâm y tế huyện. Xây dựng kế hoạch đào tạo nâng cao trình độ chuyên môn cho điều dưỡng trung cấp lên cao đẳng điều dưỡng, đại học điều dưỡng, đào tạo liên tục hàng năm cho điều dưỡng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hà Thị Soạn và CS (2004), Hiện trạng nguồn nhân lực điều dưỡng, hộ sinh, kỹ thuật viên tại các cơ sở y tế nhà nước và tư nhân tỉnh Phú Thọ, năm 2004.

2. Nguyễn Thị Minh Tâm và cộng sự (2004), Khảo sát nhân lực điều dưỡng, hộ sinh, kỹ thuật viên tại các cơ sở y tế khu vực nhà nước và tư nhân trên địa bàn Hà Nội.

3. Mai Quang Huy (2008), Thực trạng nguồn nhân lực và nhu cầu đào tạo chăm sóc sức khỏe sinh sản của nữ hộ sinh tuyến xã tỉnh Nam Định. Luận văn Thạc sỹ YTCC, trường Đại học Y Thái Bình.

4. Sở Y tế Điện Biên (2008), Báo cáo tổng kết công tác điều dưỡng năm 2008 và phương hướng nhiệm vụ năm 2009.